

عنوان:

بررسی رابطه عاطفی والدین با فرزندان و تأثیر آن در اعتیاد جوانان شهر همدان

رویا فعله گری

کارشناس ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

رضا شریفی نیا

دکترای تخصصی روانشناسی دانشگاه علوم و تحقیقات تهران

چکیده :

از آن جا که نوجوانان به دلیل رشد ناکافی ذهنی و اجتماعی ارتباط بین فعالیت های حال و آینده خود را نمی بینند و فکر می کنند قادر به تغییر زندگی خوردند (هر لحظه که اراده کنند)، با این تصور واهی که خود را اصلاح کرده، مصرف را کنار خواهند گذاشت، ممکن است مدت ها درگیر فعالیت های مربوط به مواد شوند و زمانی به خود آیند که دیگر نتوانند این سبک زندگی را کنار بگذارند. هدف این پژوهش بررسی رابطه عاطفی والدین با فرزندان و تأثیر آن در اعتیاد جوانان شهر همدان می باشد. روش تحقیق در این پژوهش بصورت همبستگی پیمایشی است. جامعه آماری در تحقیق حاضر کلیه جوانان معتاد و غیر معتاد شهر همدان بود. برای حجم نمونه در پژوهش حاضر تعداد ۵۰ نفر از جوانان معتاد به روش در دسترس و تعداد ۵۰ نفر هم از جوانان غیر معتاد به روش تصادفی انتخاب شدند. برای سنجش رابطه عاطفی والدین از پرسشنامه استاندارد جو عاطفی ۱۶ سوالی هیل برن (۱۹۶۴) و برای سنجش اعتیاد هم از پرسشنامه گرایش به اعتیاد وید و بوچر (۱۹۹۲) استفاده شد. اطلاعات از آزمون T تست استفاده شد. در فرضیه اول (نوع رابطه اعضای خانواده) تأیید گردید یعنی اینکه بین نوع رابطه اعضای خانواده با نوجوانان در شهر همدان رابطه ای معنادار وجود داشت. در فرضیه دوم یعنی اینکه بین نوع رابطه ی اعضای خانواده با جوانان و گرایش آنان به اعتیاد در شهر همدان رابطه ای معنادار وجود داشت. در فرضیه سوم یعنی اینکه بین نوع رابطه مشاخره بین اعضای خانواده با گرایش جوانان به اعتیاد در شهر همدان رابطه ای معنادار وجود داشت.

واژگان کلیدی: رابطه عاطفی والدین، اعتیاد، جوانان

مقدمه :

یکی از مسائل مهم در جامعه ما وجود اعتیاد در خانواده ها به خصوص در جوانان می باشد. با وجود یک فرد معتاد در خانواده زندگی همه اعضا به نحوه ای صدمه می بیند. اعضای خانواده برای ادامه حیات مجبور می شوند که در زندگی خود تغییراتی بدهند تا بتوانند با اثرات ویرانگر اعتیاد کنار بیایند. به مرور زمان این روش باعث می شود تا والدین افراد معتاد نیز در زندگی خود با مشکلات فراوانی رو به رو شوند. مجموعه ای از عواطف و احساسات ویرانگر در افراد جوان وجود دارند که سلامت روانی، رفتاری و کیفیت زندگی آنان را به خطر می اندازد (رستمی، ۱۴۰۰).

اعتیاد یک بیماری عصب روان شناختی می باشد که در آن شخص به شدت و به طور مداوم نیاز به مصرف مواد مخدر و یا درگیر شدن در فعالیت های لذت بخش دارد، علیرغم آسیب های جسمی، روانی، مالی و اجتماعی حاصل از آن. مصرف مداوم مواد مخدر عملکرد مغز را تغییر می دهد و موجب هوس کردن مداوم می شود و به مرور اراده شخص را ضعیف تر میکند (طیبی، ۱۴۰۰). والدین و سایر اعضای خانواده نیز به علت همجواری در کنار فرد معتاد تحت تأثیر قرار می گیرند. البته این تأثیر گذاری به صورت متقابل است چه بسا روابط پر تنش والدین نیز در اعتیاد فرزندان موثر باشد. در چنین شرایطی والدین ممکن است تصور می کنند که مقصر اعتیاد فرزند معتادشان هستند و علاوه بر شدت تنش در روابط خود، احساسات منفی شامل خشم از فرزند معتاد و رفتارهای غیرقابل پیش بینی نیز داشته باشند (رضائی، اسلامی و مهدی پور، ۱۳۹۵).

خانواده هایی که شناخت کافی از بیماری اعتیاد ندارند برای فرار از سرخوردگی و شرمساری معتاد بودن فرزندشان، اقدام به انکار کرده یا همواره در وجودشان احساس شرمندگی می کنند. خانواده هایی که فرزند معتاد دارند دچار اضطراب زیادی می شوند. این اضطراب حالتی است که به دلیل رفتارهای غیرقابل پیش بینی معتاد، و اتفاقات متعددی که از پیامدهای اعتیاد یکی از افراد خانواده ناشی می شود و باعث می شود که اعضای خانواده همواره در اضطراب و تشویش به سر ببرند (جلیلیان، ۱۴۰۰). فرد معتاد به مراقبت کافی و حمایت عاقلانه، دلسوزانه و صبورانه اطرافیانش نیاز دارد. همان طور که اگر در کودکی تب می کرد، تا بهبودی کامل اعضای خانواده از او تیمارداری می کردند اکنون نیز جوان به چنین مراقبتی نیاز دارد. حتی پس از بستری و ترک نیز لازم است که خانواده تا چند سال مراقبش بوده چنانچه مجدداً به سمت مواد برگشت بی آنکه او را سرزنش کنند، صبورانه وی را کمک نمایند تا دوباره ترک کند و همچنان به مراقبت از او ادامه دهند (مهدی پور، نعمت الهی و نوحی، ۱۳۹۵).

همانگونه که یک بیمار قلبی نیاز به مراقبت دارد، یک معتاد هم که مغزش بیمار شده است نیاز به مراقبت ویژه دارد. مضافاً اینکه، در این نوع بیماری که بیوشیمی مغز تحت تأثیر قرار گرفته فرد قادر نیست که از تجارب گذشته خود درس بگیرد. در حقیقت تا چندین ماه پس از ترک و سم زدائی از بدن بیمار، هنوز نمی توان از وی توقع حرف شنوی داشت؛ زیرا او نصایح را می شنود ولی تحلیل و درک نمی کند. وی حتی متوجه وضعیت خودش نیست. والدین با تقویت رابطه عاطفی خود می توانند با تمرکز بیشتری به فرزند معتاد خود توجه داشته باشند (پیران، ۱۳۹۰).

در مورد تأثیر والدین و خانواده باید گفت خانواده یکی از اساسی ترین نهاد های هر جامعه ای است که تمامی صاحب نظران در مورد آن اندیشیده اند و ریشه تمام نابهنجاریها و کج رویها را در خانواده جستجو کرده اند و در واقع هیچ جامعه ای نمی تواند ادعای سلامت کند مگر از خانواده ای سالم برخوردار باشد (واحدیان، ۱۳۹۰). خانواده پایه اساسی و سازنده مهمترین ساخت اجتماعی است و وجود همه نظام های دیگر اجتماع بستگی به مشارکت در نظام خانوادگی دارد. رفتارهای ناشی از نقشی که در خانواده فراگرفته شده است، نمونه و سرمشق رفتار در سایر قسمتهای جامعه خواهد بود. هدف اجتماعی کردن پاسداری از سنن فرهنگی جامعه است و خانواده با نقشی که در انتقال آن به نسل بعد دارد، فرهنگ را زنده نگه می دارد (اعزازی، ۱۳۹۹).

همه دانشمندان علوم اجتماعی، خواه جامعه شناسان یا روانشناسان، بیش از هر عاملی بر آگاهی بخشی والدین و تأثیر بی بدیل آن تأکید دارند. اگر چه از تأثیر مدرسه، گروههای همسال، رسانه های جمعی و ... غافل نیستند، ولی نقش خانواده را موثر می دانند؛

زیرا فرد در خانواده فرایند فرهنگ پذیری را می آموزد و شخصیت افراد بیش از همه در آغوش خانواده رشد و شکل می گیرد؛ در حالی که دیگر عوامل، بیش تر در جامعه پذیری افراد، نقش دارند (خادمی و شریفی، ۱۳۹۹).

روابط خانوادگی با معنای وسیع عاطفی و پراحساسش از آغاز تاریخ بشریت برای اعضای جامعه امری روشن و مفهوم بوده است. فیلسوفان و محققین اجتماعی معتقدند که جامعه متشکل از خانواده ها است. براساس قدیمی ترین نوشته های اخلاقی، جامعه هنگامی نیروی خود را از دست می دهد که افراد به وظایف خانوادگی خویش عمل نکنند. مثلاً کنفوسیوس اعتقاد داشت که خوشبختی و ترقی از آن جامعه ای است که افرادش به عنوان یک عضو خانواده، رفتاری صحیح و کامل داشته باشند، بدین معنی که هیچ کس از وظایف خود نسبت به فرزندانش روگردان نباشد. (مطهری، ۱۴۰۰).

وجود همه نظامهای دیگر اجتماعی بستگی به مشارکت درنظام خانوادگی دارد. یکی از نتایج سودمند روانکاوی فروید این است که محققان و مردم را با تاثیر عظیمی که حوادث کودکی و زندگی خانوادگی در شخصیت انسان دارد، آشنا کرد. طبق نظریه او شخصیت کودک طی ۶ سال اول زندگی فرم اصلی خود را می یابد و روابط موجود در خانواده مثل، میزان محبت، میزان استقلال کودک در تصمیم گیریهایش و سازگاری یا عدم سازگاری والدین عواملی هستند که کودک را می سازند. باید بخاطر داشت که هر کودک از مراحل خاص رشد زیستی و عاطفی می گذرد و طی این مراحل احساسات و صفات منفی از قبیل تنفر، دشمنی، ترس، پرخاشگری، اضطراب و گناه بوجود می آید. این حالات در یک محیط خانوادگی تقلیل می یابد (قائمی، ۱۳۹۵).

پژوهش های متعددی به بررسی نقش والدین و خانواده به اعتیاد جوانان پرداخته اند. به طور مثال کاتیکیان و همکاران (۲۰۱۷) در تحقیقی که در شهر بمبئی بر روی ۱۰۴ معتاد با عنوان نقش خانواده در مصرف مواد مخدر انجام دادند به این نتیجه رسیدند که ۲/۹۵ درصد از معتادان از خانواده های ۵ نفر یا بیشتر از آن هستند که والدین در این گونه خانواده ها رابطه عاطفی کمتری نسبت به خانواده های کم جمعیت دارند. کافمن (۱۹۹۲)، به نقل از نارکو، (۲۰۱۵) در تحقیق خود اثر مصرف مواد مخدر در بین والدین در ارتباط با اینکه والدین کودکان، خود از طریق ساختار و شیوه های فرزندپروری با سرمشق قرار گرفتن تحت تاثیر قرار میگیرند را نشان داده است.

چیل کات و آنتونی (۲۰۰۰) در مطالعه ای دریافتند کودکانی که کمترین کنترل روی آنها اعمال می شود و شیوه تربیتی سهل گیرانه دارند مصرف مواد را از سنین اولیه آغاز می کنند.

محققان نشان داده اند که مسائل و مشکلات در روابط و مدیریت خانواده که شامل انتظارات مبهم در رفتار، عدم ثبات یا بی نظمی، فقدان تعهد و عطفوت، تضاد بین والدین یا مراقبان (کندل و اندرسن، ۱۹۹۹، بام ریند ۱۹۸۵ و جانسون و همکاران، ۱۹۹۵) و توقع پایین برای موفقیت کودک (ویلسون و هرنستون، ۱۹۸۵) است بر ایجاد زمینه برای مصرف اولیه مواد و وابسته شدن به آنها سهمیم هستند (Literature Review, 2003).

محبوبی منش (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان «اعتیاد مردان تهدیدی علیه زن و خانواده»، به بررسی پیامدهای اعتیاد مردان در جامعه و خانواده پرداخت. وی اعتقاد دارد با توجه به این که مردان، اکثریت معتادان به مواد مخدر را تشکیل می دهند، در نقش همسر یا پدری معتاد تهدیدی جدی بر حیات فردی و خانوادگی زنان و آسیبی عمیق بر کیان خانواده محسوب می شوند. وی پیامدهای اعتیاد مردان را چنین برمی شمارد: پیامدهای فردی شامل عوارض جسمانی، عوارض روانی، اختلالات رفتاری، پیامدهای خانوادگی شامل نابسامانی و فروپاشی خانواده، اختلال در روابط عاطفی و جنسی زوجین، معتاد نمودن همسر، روسپی گری همسر، خشونت علیه زن، انتقال ایدز و اختلال در روابط پدر با فرزندان و پیامدهای اجتماعی شامل استهلاک سرمایه های اجتماعی و مادی، کاهش امنیت اخلاقی و اجتماعی، تضعیف اقتصادی، استحاله فرهنگی و استحاله سیاسی می داند.

حاج حسینی و اخوان تفتی (۱۳۹۲) در تحقیقی به بررسی «تأثیر سبک اسناد بر میزان گرایش و ابتلای جوانان به اعتیاد» پرداخته اند. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه جوانان ۱۸-۲۸ سال ساکن شهر یزد در قالب دو گروه معتاد و غیر معتاد بود. برای جمع-

آوری اطلاعات از پرسش نامه سبک اسنادی، استفاده به عمل آمد. در پایان مشخص شد که سبک تبیین جوانان معتاد برای وقایع خوشایند و ناخوشایند، بدبینانه تر از جوانان غیر معتاد است.

کوثری (۱۳۹۵) در تحقیق خود تحت عنوان «جامعه شناسی اعتیاد» در تبیین منشأ اجتماعی آن، زندگی در مناطق محروم، فقر شدید، خانه‌های مخروبه، خانواده‌های از هم پاشیده و سایر نابسامانی‌ها را منظومه عواملی می‌داند که باعث انحرافات رفتاری از این گونه می‌گردد و هم چنین معتقد است که اعتیاد اثرات سوء زیادی بر سطح خانوادگی افراد دارد. برای مثال طلاق می‌تواند به عنوان یکی از نتایج همراه کننده اعتیاد تلقی شود.

صالحی جونقانی (۱۳۹۹) نیز در پژوهش خود تحت عنوان بررسی تأثیر عوامل اقتصادی - اجتماعی بر اعتیاد، به این نتایج دست یافت که اکثریت معتادان از وضعیت اقتصادی - اجتماعی پایینی برخوردارند. همچنین بین سطح تحصیلات والدین، میزان درآمد، میزان انزوای طلبی، میزان ناکامی در زندگی و میزان امید به آینده و اعتیاد رابطه معنی دار وجود دارد.

از آنجا که والدین از جنبه‌ها و ابعاد مختلفی در اعتیاد جوانان نقش دارند و همچنین تحقیقات انجام گرفته در این زمینه، موضوع خانواده را به صورت کلی و وسیع در اعتیاد جوانان بررسی و تحقیق کرده‌اند و هیچ کدام از پژوهش‌های انجام شده به صورت جزئی تر، ابعاد و مسائل خانواده را در اعتیاد جوانان بررسی نکرده‌اند نیاز به چنین تحقیقی ضروری به نظر می‌رسید. در این پژوهش بیشتر دنبال اهداف توصیفی و تحلیلی هستیم یعنی سعی داریم یک تصویر روشن از نقش رابطه عاطفی والدین را در اعتیاد نوجوانان ارائه نموده و همچنین آن (خانواده) را به عنوان یکی از عوامل موثر در اعتیاد جوانان از منظرهای مختلف تبیین نماییم پرسش اصلی در این تحقیق عبارت است از: آیا بین نوع رابطه عاطفی والدین و گرایش فرزندان به اعتیاد رابطه وجود دارد؟

فرضیات تحقیق :

فرضیه اول: بین نوع رابطه عاطفی والدین و اعتیاد جوانان رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم: هرچه روابط بین والدین گرم و صمیمی و دوستانه باشد گرایش به اعتیاد جوانان کاهش می‌یابد.

فرضیه سوم: هرچه اختلاف و مشاجره در خانواده بیشتر باشد اعتیاد جوانان افزایش می‌یابد.

روش شناسی :

روش به کار گرفته شده در این پژوهش بصورت پیمایشی است. جامعه آماری در تحقیق حاضر کلیه جوانان معتاد و غیر معتاد در شهرستان همدان می‌باشد. برای حجم نمونه در پژوهش حاضر تعداد ۵۰ نفر از جوانان معتاد و تعداد ۵۰ نفر هم از جوانان غیر معتاد انتخاب شدند. برای بدست آوردن حجم نمونه روش نمونه گیری در مورد جوانان معتاد به صورت موردی بوده و نمونه گیری گروه گواه به صورت خوشه ای بوده است.

برای گردآوری اطلاعات سعی شده به صورت میدانی تعدادی از نوجوانان مبتلا به اعتیاد و غیر معتاد شهرستان همدان را مورد بررسی و مطالعه قرار داده شود. در این پژوهش سعی شده است به روش میدانی از پرسشنامه و مصاحبه جهت گردآوری اطلاعات استفاده شود و در روش کتابخانه ای از ابزار فیش برداری و جدول استفاده شود. برای سنجش رابطه عاطفی والدین از پرسشنامه استاندارد جو عاطفی خانواده دارای ۱۶ سوال بوده که توسط هیل برن در سال ۱۹۶۴ طراحی و ساخته شده است استفاده شد. هدف از این پرسشنامه ارزیابی جو عاطفی خانواده از ابعاد مختلف می‌باشد که دارای ۸ بعد (محبت، نوازش، تایید کردن، تجربه های مشترک، هدیه دادن، تشویق کردن، اعتماد و احساس امنیت) می‌باشد. روایی و پایایی این پرسشنامه بالا در حد ۰/۸۹ توسط طراح پرسشنامه گزارش شده است.

برای سنجش اعتیاد هم از پرسشنامه گرایش به اعتیاد توسط وید و بوچر (۱۹۹۲) به منظور سنجش گرایش به اعتیاد طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه توسط زرگر و همکاران در سال (۱۳۸۵) در جامعه ایرانی هنجاریابی شده است. پرسشنامه گرایش

به اعتیاد دارای ۳۶ سوال به اضافه ۵ گویه دروغ سنج و ۴ مولفه رضایت از خود، بدبینی، تکانشگری و ریسک پذیری باشد و بر اساس طیف لیکرت با سوالاتی مانند (وقتی در یک جشن یا جمع دوستان قرار می گیرم، دوست دارم با مصرف بعضی موادی که کمتر اعتیادآورند شادی خود را چند برابر کنم) به سنجش گرایش به اعتیاد می پردازد. پایایی پرسشنامه گرایش به اعتیاد آلفای کرونباخ بالای ۷۰ صدم به دست آمده است.

یافته ها

فرضیه ۱: بین نوع رابطه عاطفی سرد والدین و اعتیاد جوانان رابطه وجود دارد.

توصیفی متغیرها

شاخص توصیفی	گرایش به اعتیاد	رابطه سرد والدین
$\bar{X}$	۷۵/۵	۵۶/۲۵
S	۹۵/۶۳	۶۵/۱۸
n	۱۰۰	۱۰۰
	sig	۰/۰۰۰۱

جدول ۱. بررسی شاخص های

عاطفی والدین و تاثیر آن در

اعتیاد جوانان

جدول ۲. فراوانی رابطه سرد

در فرضیه ۱ طبق آزمونی که گرفته شد کلیه پاسخ گویان ۱۰۰ نفر بودند و ضریب همبستگی ۰/۵۵ بود. و نتیجه آزمون ۰/۰۰۰۱ بدست آمد. در نتیجه چون مقدار بدست آمده کمتر از ۰/۰۵ می باشد این فرضیه تایید می شود. (نوع رابطه اعضای خانواده) تایید گردید یعنی اینکه بین رابطه سرد والدین با جوانان شهر همدان رابطه ای معنادار وجود داشت.

فرضیه ۲: هرچه روابط بین والدین گرم و صمیمی و دوستانه باشد گرایش به اعتیاد جوانان کاهش می یابد.

گرم والدین و تاثیر آن در اعتیاد

شاخص توصیفی	گرایش به اعتیاد	رابطه گرم والدین
$\bar{X}$	۶۵/۵	۵۸/۲۵
N	۱۰۰	۱۰۰
r	۰/۲۵۹	۰/۰۲۰
sig	۰/۰۲۰	۰/۰۲۰

جدول ۳. فراوانی رابطه رفتارهای جوانان

جدول ۴. شاخص توصیفی روابط گرم والدین و گرایش به اعتیاد

۲۸/۱۸	۸۷/۶۳	S
۸۰	۸۰	n

در این آزمون که روابط صمیمانه را در گرایش به اعتیاد مورد سنجش قرار گرفت نتیجه آزمون برابر با ۰/۰۲۰ بدست آمد. کلیه پاسخ گویانی که در این آزمون مورد سنجش قرار گرفتند ۱۰۰ نفر بودند. هرچه روابط بین والدین گرم و صمیمی و دوستانه باشد گرایش به اعتیاد جوانان کاهش می یابد. یعنی اینکه بین نوع رابطه عاطفی والدین با جوانان شهر همدان رابطه ای معنادار وجود داشت.

مشاهده در خانواده بیشتر
می یابد.

شاخص توصیفی	گرایش به اعتیاد	رابطه تنش زا خانواده
$\bar{X}$	۵۶/۵	۶۱/۳۴
S	۹۷/۷۰	۱۹/۱۸
n	۸۰	۸۰

فرضیه ۳: هرچه اختلاف و
باشد اعتیاد جوانان افزایش

وگرایش جوانان به اعتیاد

جدول ۵. فراوانی رابطه تنش زای خانواده

sig	r	N
۰ / ۰۰۰	۰/۶۹۵	۸۰

جدول ۶. شاخص توصیفی خانواده تنش زا و گرایش به اعتیاد

در این آزمون که روابط صمیمانه را در گرایش به اعتیاد مورد سنجش قرار گرفت ضریب همبستگی برابر با ۰/۶۹۵ شد و نتیجه آزمون برابر با ۰/۰۰ بدست آمد. کلیه پاسخ گویانی که در این آزمون مورد سنجش قرار گرفتند ۱۰۰ نفر بودند. و چون مقدار بدست آمده از ۰/۰۵ کوچکتر میباشد این فرضیه نیز مورد تایید قرار گرفت. هرچه اختلاف و مشاجره در خانواده بیشتر باشد اعتیاد جوانان افزایش می یابد. یعنی اینکه بین نوع رابطه ی مشاجره بین اعضای خانواده با گرایش جوانان در این شهرستان رابطه ای معنادار وجود داشت.

نتیجه گیری

بعد از جمع آوری پرسشنامه ها و وارد کردن اطلاعات نتایج ذیل بدست آمد.
متغیر اول (نوع رابطه اعضای خانواده) تایید گردید یعنی اینکه بین رابطه سرد والدین با جوانان در این شهرستان رابطه ای معنادار وجود داشت. به طوری که اکثر معتادان از خانواده های بودند که روابط حاکم بر خانواده ی آنها سرد و متشنج بوده است.

متغیر دوم هرچه روابط بین والدین گرم و صمیمی و دوستانه باشد گرایش به اعتیاد جوانان کاهش می یابد. یعنی اینکه بین نوع رابطه والدین با جوانان رابطه ای معنادار وجود داشت. به طوری که خانواده هایی که در آنها روابط عاطفی خوبی حاکم بود، میزان گرایش اعتیاد فرزندان تا حد زیادی کاهش یافته است. و این فرضیه نیز مورد تایید قرار گرفت.

متغیر سوم هرچه اختلاف و مشاجره در خانواده بیشتر باشد اعتیاد جوانان افزایش می یابد. یعنی اینکه بین نوع رابطه مشاجره بین والدین با گرایش جوانان رابطه ای معنادار وجود داشت.

مصرف مواد مخدر در کودکان و جوانان خطرناک تر از سایر گروه هاست. همه مواد مخدر یا اصطلاحاً روان گردان، اثرات حاد و طولانی مدت بر خلق، توجه، تمرکز، کارکرد شناختی و ذهنی فرد دارند. آن ها می توانند به حافظه شخص آسیب زده، موجب اختلال و حتی توقف رشد وی می شوند. به طور معمول کسانی که چندین بار مواد مخدر مصرف می کنند، با وجود داشتن مشکلات خانوادگی، تحصیلی، اجتماعی و ... به مصرف ادامه داده، به هر راهی برای دست یابی به مواد متوسل می شوند، که این امر در نهایت به راه های خلاف و غیرقانونی می انجامد. خطر عمده مربوط به جوانان در این است که این نوع فعالیت ها تبدیل به سبک زندگی آن ها در تمام طول عمر شده، آن ها به این شکل زندگی و فعالیت عادت می کنند. از آن جا که جوانان به دلیل رشد ناکافی ذهنی و اجتماعی ارتباط بین فعالیت های حال و آینده خود را نمی بینند و فکر می کنند قادر به تغییر زندگی خوردند (هر لحظه که اراده کنند)، با این تصور واهی که خود را اصلاح کرده، مصرف را کنار خواهند گذاشت، ممکن است مدت ها درگیر فعالیت های مربوط به مواد شوند و زمانی به خود آیند که دیگر نتوانند این سبک زندگی را کنار بگذارند.

والدین از جمله مهمترین افرادی هستند که فرزندان از روی آنها الگو برداری می نمایند. عقیده آنها در مورد مواد مخدر مستقیماً بر روی فرزندان تاثیر می گذارد. کودکانی که تصمیم می گیرند هیچ گاه در زندگی خود از مشروبات الکلی و یا مواد مخدر دیگر استفاده نکنند، این کار را به دلیل سیستم ارزشی موجود در خانواده انجام می دهند. والدین وظیفه دارند که به فرزندان خود توضیح دهند که چرا یک نوع کار خاصی را انجام می دهند و انتخاب هایی که در حال حاضر در زندگی خود انجام می دهند چگونه میتواند در آینده ی زندگی آنها تاثیر گذار واقع شود.

زمانی که صحبت از مواد مخربی مانند الکل، تنباکو، و سایر مواد مخدر به میان می آید، فرزندان باید به طور قطعی موضع شما را در برابر یک چنین مسائلی بدانند. اگر در برخورد با این مسائل با قطعیت برخورد نکنید، آنها تمایل به استفاده از آن را پیدا می کنند. به آنها بگویید که مصرف الکل، تنباکو و مواد مخدر برای آنها ممنوع است و دلیلش هم این است که شما آنها را دوست می دارید و نمی خواهید که کارهای نادرست انجام دهند. به او بگویید که این قانون را حتی اگر به خانه دوستانش نیز بروند، باید رعایت کنند. آیا او به حرف هایتان گوش خواهد داد؟ به احتمال زیاد این کار را انجام میدهد. تحقیقات حاکی از این امر هستند که هنگامیکه کودک در معرض استفاده از مواد مخدر قرار می گیرد. همچنین باید برای او عواقب عدم رعایت قوانین را نیز توضیح دهید. به او دقیقاً بگویید که مجازاتش چه چیزی خواهد بود و چگونه انجام خواهد شد.

علاوه بر مشکلات فوق، نوجوانان مصرف کننده مواد مخدر به برخی از مشکلات زیر نیز مبتلا می شوند:

۱- آسیب های جسمی و روان - شناختی (مثل بالا رفتن احتمال ابتلا به ایدز، آسیب های حافظه، اختلالات کبدی و مسمومیت های حاد)

۲- خطر افزایش فعالیت های جنسی زودرس و ناهنجار.

۳- توقف یا اختلال در رشد هیجانی، اجتماعی، اخلاقی و هوشی.

۴- مشکلات رفتاری و درگیری های قانونی.

۵- احتمال بالا رفتن دخالت در بزه های مختلف.

۶- نقائص و اختلالاتی در کارکرد حرکتی.

۷- بی علاقگی و بی انگیزگی نسبت به کار و فعالیت های پیشین.

۸- افت تحصیلی مشهود.

۹- بالا رفتن احتمال خودکشی،

منابع و مآخذ:

- اعزازی، شهلا. (۱۳۹۹). جامعه شناسی خانواده با تاکید بر نقش ساختار و کارکرد خانواده در دوران معاصر، تهران: روشنگران.
- پیران، پرویز. (۱۳۹۰). اپیدمیولوژی اعتیاد. فصلنامه پیام پیشگیری، ۲ (۱۵)، صص ۴-۱.
- جلیلیان، کریم. (۱۴۰۰). بررسی رابطه بین محیط خانواده با پدیده اعتیاد. سومین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی.
- حاج حسینی، منصوره و اخوان تفتی، مهناز. (۱۳۹۲). تاثیر سبک اسناد بر میزان گرایش و ابتلای جوانان به اعتیاد. فصلنامه علمی پژوهی اعتیاد، ۱ (۳)، صص ۱۴۸-۱۳۳.
- خادمی احمدآباد، مجتبی و شریفی، نسترن. (۱۳۹۹). بررسی رابطه تحصیلات والدین و جو عاطفی خانواده با گرایش به اعتیاد دانش آموزان پسر دوره دبیرستان. فصلنامه پیشرفت های نوین در روانشناسی. ۲ (۲۰)، صص ۱۴۴-۱۳۶.
- رستمی، رسول. (۱۴۰۰). تاثیر روابط والدین با فرزندان در پیشگیری از اعتیاد. فصلنامه دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، وب سایت تخصصی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه.
- رضایی، احمد؛ اسلامی، بهروز؛ مهدی پور خراسانی، ملیحه. (۱۳۹۵). نقش خانواده در گرایش جوانان به اعتیاد در شهرستان ورامین. فصلنامه جامعه شناسی مطالعات جوانان، ۵ (۱۵)، صص ۵۰-۲۷.
- صالحی جونقانی، فرحناز. (۱۳۹۹). بررسی تاثیر عوامل اقتصادی-اجتماعی بر اعتیاد. فصلنامه اعتیاد پژوهی، ۲ (۵).
- طیبی، زهرا. (۱۴۰۱). اعتیاد و نوجوانان، دهمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران.
- قائمی، علی. (۱۳۹۵). زمینه تربیت. تهران: انتشارات امیری.
- کوثری، مسعود. (۱۳۹۵). آنومی اجتماعی و اعتیاد به مواد مخدر. فصلنامه اعتیاد پژوهی، ۲ (۵).
- محبوبی منش، حسین. (۱۳۹۰). اعتیاد مردان تهدیدی علیه زن و خانواده، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- مطهری، سیده حدیث. (۱۴۰۰). نقش خانواده در پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر. فصلنامه مطالعات علوم اسلامی انسانی، ۷ (۲۸)، صص ۵۶-۴۴.
- مهدی پور، رقیه؛ نعمت الهی، منیرالسادات و نوحی، عصمت. (۱۳۹۵). بررسی نقش خانواده در اعتیاد فرزندان از دیدگاه مادران دارای فرزند معتاد شهر کرمان. فصلنامه سلامت و بهداشت، ۳ (۲)، صص ۷۲-۶۷.
- واحدیان، مجتبی. (۱۳۹۰). بررسی رابطه اعتیاد نوجوانان و جوانان با شیوه های فرزند پروری و ساختار خانواده، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۱ (۱۲)، صص ۷۰-۵۷.

- Childcoat. H.D, J.C. Anthony. (2000). Impact of parent monitoring on initiation of drug use through late childhood. Journal of the American Academy of child and Adolescent drug use and the family environment: A review. Journal of Drug Issues. /4.272-29.
- KartiKeyan SK, chaturvedl Rm. Bhalerao VR. (2017). Role of family in drug abuse. Journal of postgrad med (serial online 1992) cited 2004 feb 2u 1:38: 5-7 Available from: // www.jpemoline.com. Asp Issn 20022- 3859: volume: 38, issue: 2, spage: 5, epage: 7, aulast KartiKeyan.

- Literature Review. (2003), Influence of parents and family on children's Drug use and other problem Behaviors: Resources: Literature Review.
- Narco, David N. 1(2015) the family experiences of narcotice addicts and thief subsequent parenting practices. American journal of Drug AND Alcohol Abuse.

Abstract:

Since teenagers do not see the connection between their current and future activities due to insufficient mental and social development and think that they can change their lives (anytime they want to), with the illusion that they have reformed themselves. They will stop using, they may be involved in drug-related activities for a long time and come to their senses when they can no longer stop this lifestyle. The purpose of this research is to investigate the emotional relationship between parents and their children and its effect on the addiction of young people in Hamadan city. The research method in this study is survey correlation. The statistical population in the current research was all addicted and non-addicted youth of Hamadan city. For the sample size in the present study, 50 addicted youths were selected by the available method and 50 non-addicted youths were randomly selected. To measure parents' emotional relationship, Hillburn's (1964) 16-question standard emotional atmosphere questionnaire was used, and to measure addiction, Wade and Butcher's (1992) addiction tendency questionnaire was used. Data were used from T-test. The first hypothesis (the type of relationship between family members) was confirmed, meaning that there was a significant relationship between the type of relationship between family members and teenagers in Hamadan city. In the second hypothesis, it means that there was a significant relationship between the type of relationship between family members and young people and their tendency to addiction in Hamadan city. In the third hypothesis, it means that there was a significant relationship between the type of relationship between family members and the tendency of young people to become addicted in Hamadan city.

Key words: emotional relationship of parents, addiction, youth